

FORSVARET

SUODJALUS

Duohtadieđut Cold Response 2020 hárjehallama birra

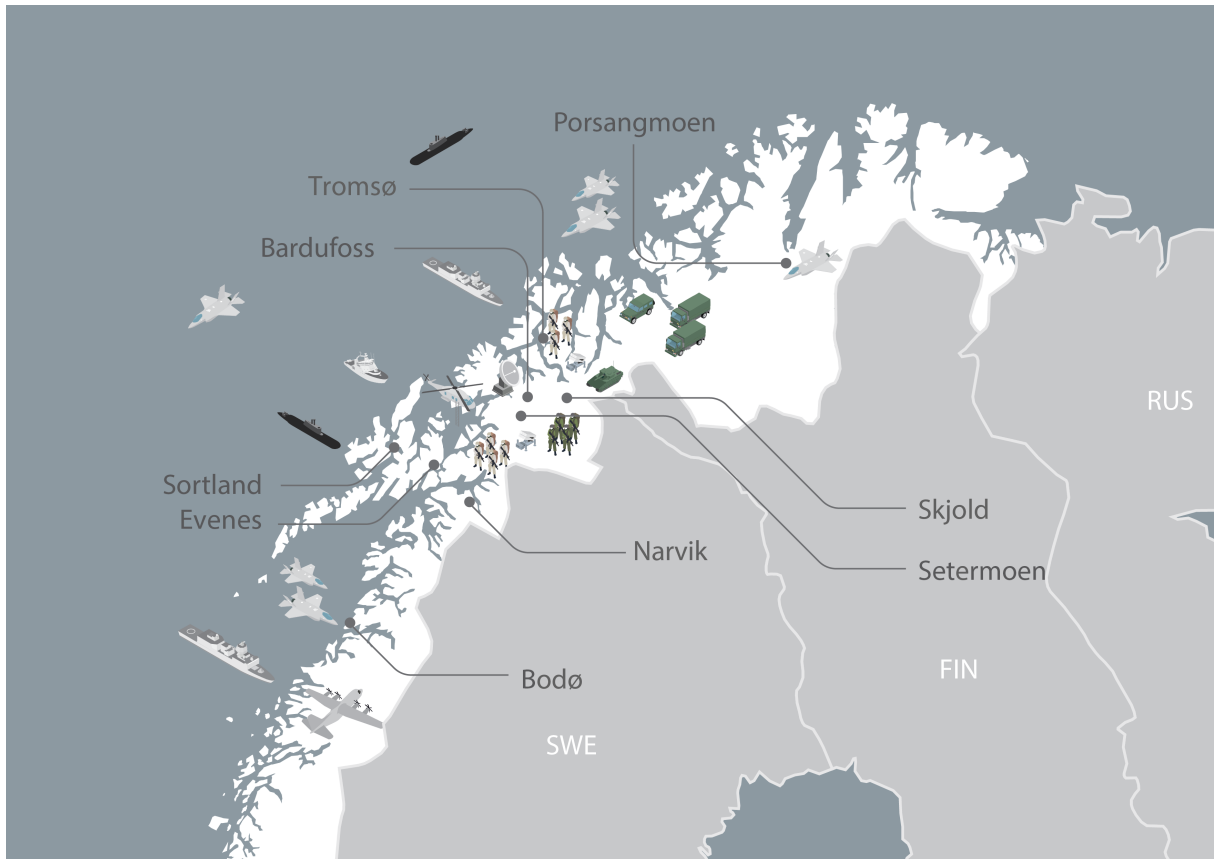
Cold Response 2020 lea norggajodihuvvon hárjehallan masa lihtolaččat ja oasalašnašuvnnat leat bovdejuvvon searvat. Hárjehallandoaimmat bistet njukčamánu 2.beaivvis gitta njukčamánu 18.beaivve rádjai. Olgohárjehus iešalddis, váldohárjehallan, dáhpáhuvvá njukčamanu 12.b gitta 18.b. rádjai.

Badjel 15.000 oasálastit leat diedihuvvon hárjehallamii. USA, Storbritannia, Nederlánda, Belgia, Duiska, Frankriika, Suopma, Ruotta ja Norga oasálastet veagaiguin hárjehallamiidda.

Birrasiid 20 maritiima fievrrut, badjelaš 1000 fievrrut ja 50 áibmofievrrut oasálastet hárjehallamiin. Suodjalusa operatiiva váldoguoovddáš Bådådjos jođiha hárjehallama.

Riikat	Galle oasálastit (sullii logut)
Norga:	9000
Dánmárku:	100
Suopma:	450
Ruotta:	400
Duiska:	400
Belgia:	100
Nederlánda:	900
Storbritannia:	2000
Frankriika:	400
USA	1500

Hárjehallanguovlu

Cold Response- doaimmat bohtet čuočcat viidát guovlluide gaska- ja davvi Norggas, erenoamážit rahkánanáigodagas ja loahpahettiin hárjehallama. Eanemus doaimmat leat dattege davágeahčen Nordlándda, eanaš osiin Romssas ja muhtin guovlluin Finnmárkkus. Gáttis ja eatnan alde leat hárjehallama váldodoaimmat Ráhkás (Bjerkvik) lulde davás gitta Gárganii (Nordkjosbotn), ja vel muhtin doaimmat Romssas loahpageahčen hárjehallama. Leat maid militearadoaimmat Porsáŋggu birra, ja muhtin sajiin Finnmárkkus

Maritiima doaimmat galget leat miehtá Vestlánda-rittus gitta Finnmárkui. Áibmoveagat girdet eanaš Bådådjos ja Beardugoržis/Bardufoss, muhto muhtin girdit doibmet maiddái Ánddasullos (Andøya). Áibmooperašuvnnat čađahuvvojit miehtá várrejuvvon áibmolánjas, gos earret eará girdet vuollegaččat siskkit Romssas ja Banak-birrasis. Ovdal hárjehusa bohtet leat muhtin ráje ovdahárjehallamat ovttas lihtolašveagaiguin. Earret eará šaddá báhččin militeara báhčinguovlluin.

Manin hárjehallat?

Dáhkidan dihtii sihkarvuođa, diehttevašvuođa ja stádisvuođa min beali máilmmis, lea dehálaš ahte Norgga lihtolaččat ja guoibmeriikat jeavddalaččat hárjehallet ovttas. Dan dihtii lea Cold Response dehálaš Suodjalussii. Vai min lihtolaččat ja ovttasbargoguoimmit

galget sáhttit beaktit doarjut Norgga jos heahtedilli dahje soahti buollá, de fertejit hárhjhallat Norggas min gáibideaddji dálkkádagas ovttas norgga veagaiguin ráfiáiggis.

Hárhjhallan galgá sihkkarastit iežamet ja lihtolaččaid náka čađahit mángganašuvnnalaš oktasašoperašuvnnaid birrasis mas leat alla-intensiiva soahtan gáibidahkes dálke- ja dálvedilis.

Eará dehálaš oassi hárhjhallamis lea min stuorra amfijalaš doaimmanávcca hárhjhallat. Dát mearkkaša ahte mii hárhjhallat bures máhttit sirddašit rittu ja gátti gaskkas. Dát geavvá nu ahte militeara mearraveagat bohtet gáddái fatnasiid, helikopteriid ja eará militeara kapasitehtaid bokte, rohkkáhan dihtii mihttomeari.

NATO siskkobealde lea Norga njunnošis dálvesoahteláidesteamis ja mis lea guhkit áigge hárhjaneapmi dálvebálvalusas. Dan dihtii lea lunddolaš ahte Norga lea doallogoddi dákkáraš hárhjhallamiidda.

Ollislašsuodjalus

Oassin hárhjhallamis galgá Suodjalus ovttas siviila oasálaččain váldit vuostá lihtolaččaid veagaid ollislašsuodjalusa konseptta eavttuid siste. Nu dahkat danin go nanusmahttin min návccain váldit vuostá lihtolaččaid lea áibbas dárbbaslaš jos galgat sáhttit várjalit Norgga heahtedilis.

Jos duođalaš dilli čuožžila, de lea siviilaservvodat ja Suodjalus lotnolassii sorjavaččat nubbi nuppis.

Submi riika siviila ja militeara resurssain, geat barget ovttas eastadit ja birget heahtedilis, vearyjuduvvon riidduin ja soađis, gohčodat ollislašsuodjalussan.

Suodjalusa ovttasbargoguoimmit hárhjhallama oktavuodas leat earret eará Avinor, Áibmojohtolatbearráigeahčču (Luftfartstilsynet), Bane Nor, Stáhta geaidnodoaimmahat, Politiiija, Kystverket, Romsa ja Finnmárkku fylka ja hápmaneiseválddit.

Bovdehus geahčadeapmái

Rabasvuohta lea dehálaš huksen dihtii luohhtevasvuođa ja eastadit boasttuáddejumi. Danin čuovvu Norga Wien-dokumeantta mearrádusaid.

Dat lea soahpamuš riikkaid gaskkas mat leat mielde Eurohpa sihkkarvuođa ja ovttasbargu organisašuvnnas/ Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE). Soahpamuša ulbmil lea sihkkarastit militeara stádisvuođa ja unnidit soahtevárta dakko bokte ahte geatnegahtta stáhtaid čađahit sihkarvuođa- ja luohhtevasvuođanannen doaimmaid.

Norga lea bovden observatevrraid buot 56 OSSE- miellahttoriikkain, maddái Ruoššas, hárhjhallamiidda.

Sihkarvuohta

Suodjalusas leat ollu doaibmabijut eastadan dihtii lihkohisvuođaid. Suodjalus bargá ovttas siviila etáhtain, ja erenoamážit Stáhta geaidnodoaimmahagain, vuhtii váldit sihkarvuođa. Oasálastit ožžot beaivválaččat ođasmahtton sihkarvuođaraporta, earret eará dálkkiid birra, uđasvárra ja johtolatdilis. Lea maid almmuhuvvon sihkarvuođagihppaga buot oasálastiide geat hárhallet gáttis. Dasa lassin ceggejuvvo maid báikkálaš sihkarvuođaorganisašuvdna Setermoenis.

Birasgáhtten

Suodjalus lea čohkken dieđuid báikkálaš diliin, ja lea bargan ovttas iešguđetge almmolaš ásašusain hahkat dieđuid daid guovlluid birra man oasálastit fertejit dahje berrejit garvit, nu mo ovdamearka dihtii čáhcegáldut, guollebiebmohágát ja kulturmuittut. Hárjehallamiid plánema vuolde leat norgga beales geavahan dáid dieđuid heivehit hárjehallanguovlluid nu ahte unnidit várra vahágahttit birrasa ja opmodagaid. Dáidda guovlluide ja eará birasdieđuid mielde leat sajáiduhtán sierra biraskártaid maid buot oasálasti ossodagat galget geavahit. Lea maid almmuhuvvon diehtujuohkingihppaga birasgáhttema birra mii juhkkujuvvo buot oasálastiide ja mii maddái biddjo Suodjalusa engelasgielat neahttasiiduide. (mil.no).

Suodjalus lea čađahan vuđolaš ráhkkanepmi ja máŋga geahčadeamit singuin geat galget searvat hárjehallamiidda, nu ahte šaddet oahppásat daidda guovlluide gos galget doaibmat. Hárjehallama vuolde galget hárjehusjođihangodeolbmot ja soahteduopmárat čuovvut mielde amas ossodagat eai dagat dárbašmeahttumis vahágiid.

Suodjalusa ja min lihtolaččaid oktasaš mihttomearri lea unnidit váikkuhusaid álbmogiid nu ollu go vejolaččat.

Suodjalus lea mearridan johtolatráddjeyupmi ollu guovlluide, nu gohčoduvvon Out of Bounds Areas (luonddusuodjalanguovllut, álbmotmeahcit, kulturmuittut).

Jos leat áican vahágiid opmodagain dahje luonddus hárjehallama oktavuodas? Cavgil tlf 400 38 526 dahje sáddes šleađgapoastta MBO@MIL.NO.

Girdinráddjeyuvvon guovllut

Vuhtii váldin dihtii girdinsihkarvuođa Cold Response 2020 hárjehallama vuolde lea Suodjalus ohcama vuodul Áibmojohtolatberráigeščui ásašan guokte gaskaboddosaš ráddjeyuvvon guovllut. Nubbi guovlu lea doaimmas njukčamánu 2.b-23.b rádjai, nubbi fas njukčamanu 9.b-18.b rádjai. Buot girdimat dáid ráddjeyuvvon guovlluin mat eai gula hárjehallamii leat gildojuvvon, maddái girdifievrrut ja modeallagirdit main eai leat olbmot. Ráddjeyumit eai guoskka girdimiidda mat leat politiija, ambulánsa, ohcan dahje gádjunbargguid olis, nu maid buollinčáskadeamis, muhto eaktuda ovddalgihtii koordineren Norwegian Air Operations Centre (NAOC). Ruvttojohtaleapmi ovdan ruoktot Bardufossii leat maid lobálaččat.

Johtaleapmái mii ii leat oassin hárbhallamis sáhtta ohcat sierralobi girdit ráddjejuvvon guovlluin. Ohcan sáddejuvvo NAOC`ii unnimusat 72 diimmu ovdal go livčče áigumuš girdit. Girdimis ferte leat erenoamáš ávki servvodahkii jos galgá vuoruhuvvot.

Geahča Avinora diehtujuohkinsiidu https://avinor.no/globalassets/_microsite/ais-portal/aip-sup/en_sup_a_2020_001_en.pdf mas leat eanet dieđut gos dat ráddjejuvvon guovllut leat, ja mo sáhtát ohcat sierralobi.

Ráddjejuvvonguovlluide gullá maiddá govven ja filbmen áimmus. Nationala sihkarvuodaeiseválddit leat mearridan gielddit atnimis áibmomeale sensoriid 24.2.2020 gitta 24.3.2020 rádjai. Dasa gullá buot govven ja filbmen áimmus. Lea vejolaš ohcat sierralobi gildosis NSM bokte jos ležžet sierranas ja hui dehálaš ákkat dasa. Ohcamis ferte boahit ovdán mii lea dárbbuid, geográfalaš guovlu ja áigodat, ja ovddiduvvot NSM`ii luft@nsm.no bokte. NSM boahá gieđahallat ohcamiid ja digaštallat Suodjalusain ahte galget go ávžžuhit miehtat dasa. Dasa lassin lea eaktun ahte eai makkárga suddjenvearál dieđut álmuhuvvojit diehtočkemmis.

Eanet dieđuid gávnnat Nationala Sihkarvuodaeiseváldi/Nasjonal Sikkerhetsmyndighet neahttasiidduin: <https://www.nsm.stat.no/om-nsm/tjenester/fysisk-sikring/foto-fra-lufta/>

Hárjehallan čuočá njuolgut čuovvovaš fylkkaide ja suohkaniidda:

Nordlánda fylka

Suohkanat: Áhkánjarga/Narvik, Lodegat/ Lødingen, Evenášši/ Evenes, Suorta/Sortland, Andøy, Vågan ja Hadsel.

Romsa ja Finnmark fylka

Suohkanat: Romsa/Tromsø, Hárstták/ Harstad, Giehtavuotna/Kvæfjord, Dielddanuorri/Tjeldsund, Ivvárástádit/Ibestad, Rivtták/Gratangen, Loabát/Lavangen, Beardu/Bardu, Siellatgieldda/Salangen, Málátvuopmi/Målselv, Orješ-Ráisa/Sørreisa, Divrrák/Dyrøy, Sáččá/Senja, Balsfjord, Gálsa/Karlsøy, Ivgu/ Lyngen, Omasvuotna/ Storfjord, Gáivuotna ja Skiervvá/Kåfjord og Skjervøy, Ráisa/Nordreisa, Návuotna/ Kværningen, Guovdageaidnu/Kautokeino, Kárášjohka/ Karasjok, Porsángu/Porsanger, Deatnu/Tana, Unjárga/Nesseby ja Máttá- Várjjat/Sør-Varanger.

Diehtujuohkin álbmogii

Rabasvuohta ja buori diehtujuohkin lea dehálaš midjiide. Neahttasiiddu <https://forsvaret.no/coldresponse> gávnnat áigejuovdilis dieđut hárbhallama birra.

Jos áiggut vuodjit geainnuid mielde daid dihto guovlluin, de berret iskat johtolatdieđáhusaid ja ráhkanit johtaleami dan mielde. Jos militeara ráidu boahá ovddal, de lea dehálaš muhtit ahte militeara vuddjiin sáhtta leat gáržžiduvvon oaidnivejolašvuohta.

Operatiiva johtolatdieđut galget leat neahttasiiddus vegvesen.no/trafikk.
Geaidnojohtolatguovddáš Davvi álmмуha dađistaga dáhpáhusaid ja dilálašvuodaid birra
Twitteris. Johtaleaddjit ja earát geaidda guoská sáhttet maiddá ringet
Geaidnojohtolatguovddáš Davvi, tlf nr .175.

Stáhta geaidnojohtolat bohtá njuolgut gulahallat ovddalgihitii singuin geaidda
earenoamážit čuohcá. Dieđut leat gávdnamis Stáhta geaidnodoaimmahaga
neahttasiidduin ja mii bohtit aktiivvalaččat dieđuid juohkit maiddá media bokte.

Diehtujuohkin mediai

Mediat sáhttet váldit oktavuoda Suodjalusa operatiiva váldoguoovddáža preassavávttain tlf
404 38 083 dahje šleađgapoasta bokte info@njhq.no fitnet dieđuid hárjehallama birra.

Njukčamanu 1.-18.b rádjai bohtá leat preassa- ja diehtujuohkinguoovddáš Rustad Leairras
Bardufossas gos media sáhtta fitnat dieđuid háhkamin hárjehallama birra.